

Polifonia d'egos

Quim Pérez

Cralitat és el primer terme que ens ve al cap quan llegim el segon i competent llibre de relats de la jove promesa de la temporada: Borja Bagunyà. Els seus protagonistes monologuen en primera persona a la gran majoria dels set contes. Parlen, parlen i parlen, i durant aquest discurs exhibeixen la seva pròpia personalitat; per molt que provin d'amagar-la emergeix arrapada al seu discurs de logorrea. La seva veu se sent nítida i clara, i ressona amb una vis teatral molt accentuada. Malgrat això no és un discurs que soni planer sinó que Bagunyà ha treballat la prosa fins moldejar-la amb un embolcall literari innegable. Ens trobem davant de contes caracteritzats pels personatges que els protagonitzen més que no pas pels seus arguments. No seria gens disbarat que alguns d'aquests contes (*Desirée*, *D'esquena* i *Nit de dilluns* serien els més indicats) s'estrenessin sobre d'un escenari teatral. Cap a on tirarà Bagunyà? L'opció més desitjable és que continuï aprofundint en la veu del narrador com a eix des d'on es construeix el relat; de manera molt semblant als contes de Ring Lardner, amb qui manté un vincle innegable. D'altres alternatives menys engrescadores, però massa temptadores, són mutar en guionista de telesèrie o dramaturg per a aspirants a protagonitzar el monòleg de l'any.

Bagunyà té traça a l'hora de ficar-se a la pell de personatges molt allunyats del que, imaginem, ha viscut. Així, es *camaleonitza* de pare que pateix perquè la seva filla creix i surt amb nois a *Desirée*, o de directora de llar d'infants absolutament absorbida per la feina i amb una família ben descurada a *D'esquena*. Aquesta ambició d'esdevenir narrador sense limitar-se exclusivament a la seva pròpia experiència, demostrant dots de bon observador, és força estimable.

Un aspecte temàtic insistent en tot el volum és la caracterització de l'àmbit familiar com un epicentre de conflictes i moviments violents, gairebé de dimensió tectònica. En el primer i millor conte del relat, *Desirée*, assistim al relat barrejat de les tensions i els enganys entre el pare, la mare i la filla d'una família davant del mateix psicòleg.

De què cal que es defensin els personatges de Bagunyà? Principalment, d'ells mateixos. El seu propi jo els és una amenaça i cal, o hagués calgut amb anterioritat, erigir murs de contenció per evitar la desfeta. El jo que mostren els seus discursos es revela com el més gran obstacle per esdevenir mínimament feliços. És també, per exemple, el cas de la Berta, la germana de la Bàrbara, que odia, enveja i manté una competència malaltissa amb la seva germana a *Les vives*.

En els contes del barceloní resulta més exacte parlar de muntatge, fent un paral·lelisme amb el cinema, que d'estructura. Generalment surt ben parat, però en algunes ocasions tant canvi de punt de vista i tantes històries paral·leles confonen el lector, o el muntatge és tan obvi que arruïna el desenllaç. Com succeeix sovint en els escriptors gairebé novells Bagunyà encara té els referents massa presents, és el cas de Rodoreda (*Defensa pròpia*), Calders (*Toni (Ernest)*), i Monzó i del film *El cor de l'àngel (Silenci, sisplau)*.

Un fet que crida l'atenció, malgrat que resulta força freqüent a la narrativa en català, és la manca de contextualització dels relats o la seva contextualització insuficient; encara més considerant que Bagunyà ha situat a la majoria en el present més quotidià. Sembla com si li fes por parlar del present amb tots els seus ets i uts. Sobta que es parli d'un partit polític i no es digui quin, o apareguin carrers, feines, llars d'infants o comunitats de veïns indeterminades; com si causés basarda singularitzar-les amb un nom concret. Sembla com si la narrativa catalana fugís del present tot i voler ser-hi. Paradoxalment, aquesta caracterització precisa i abundant emergeix quan el relat aborda el passat, com succeeix al relat que dona títol al llibre i que arrenca a la Guerra Civil i s'amaga de manera sospitosa al moment d'encarar narrativament el present.

Borja Bagunyà

Borja Bagunyà (Barcelona, 1982) ha publicat *Apunts per al retrat d'una ciutat* (Arola, 2004) que va ser finalista del Premi Mercè Rodoreda 2002. Amb el recull de contes *Defensa pròpia* ha obtingut el Premi Mercè Rodoreda 2006. La seva formació acadèmica consta de Comunicació Audiovisual (UPF) i enguany acabarà Teoria de la Literatura (UB).

Autor **Borja Bagunyà**

Editorial **Proa**

Pàgines **190**